

ZORG IN BEELD

Instrument onderwijszorgprofiel KPC Groep

Zorgplicht

Passend onderwijs vraagt van scholen dat ze zich helder en transparant positioneren en aangeven welke zorg zij kunnen bieden. Maar ook waar zij hun grenzen trekken en op welk moment ze verwijzen naar andere onderwijsvormen. Scholen moeten bovendien kunnen aangeven welke mogelijkheden zij zien om met ondersteuning van buitenaf onderwijszorgarrangementen aan te bieden en zo ja voor welke kinderen. Door KPC Groep is een instrument ontwikkeld om scholen in dit proces te ondersteunen: Zorg in Beeld.

Handelingsgericht werken

Het instrument sluit aan bij handelingsgericht werken (HGW) en is bedoeld om scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden te helpen met het in beeld brengen van de huidige situatie en zicht te krijgen op de gewenste ontwikkeling voor de toekomst. Met Zorg in Beeld kan draagvlak gecreëerd worden voor de invulling van Passend onderwijs bij leraren en ouders. Het instrument biedt tevens handvaten voor invulling van beleid rond Passend onderwijs.

Onderwijszorgprofiel

Zorg in Beeld sluit aan bij het (in ontwikkeling zijnde) beleid van Passend onderwijs waar gesproken wordt over onderwijszorgprofielen voor scholen. In het onderwijszorgprofiel geeft een school aan welke basiszorg zij biedt en welke gespecialiseerde zorg zij eventueel met hulp van derden kan bieden. Hierin worden ook afspraken vastgelegd over ondersteuning en deskundigheidsbevordering van personeel, die nodig zijn om het onderwijszorgprofiel te kunnen realiseren¹. Met Zorg in Beeld wordt het huidige en gewenste zorgaanbod van de school in beeld gebracht, als mede de professionaliseringsbehoeften. De uitkomsten hiervan maken het op school- en samenwerkingsverbandniveau mogelijk om in gesprek te gaan over het zorgaanbod en beleidsbeslissingen te nemen voor de inrichting van het onderwijscontinuüm.

Uitgangspunten Zorg in Beeld

Het algemeen uitgangspunt van Zorg in Beeld is dat Passend onderwijs een afstemming is tussen enerzijds de onderwijsbehoeften van leerlingen en anderzijds het onderwijs in scholen, samenwerkingsverbanden en regio's. Specifieke uitgangspunten van Zorg in Beeld zijn dat:

- de competenties van de leraar een belangrijke rol spelen bij het afstemmen op onderwijsbehoeften van de leerlingen;
- handelingsgericht werken daar deel van uitmaakt;
- elke school basiszorg geeft en breedte- en dieptezorg onderscheidt;
- de basis van onderwijszorg 'goed onderwijs' is.

¹ Brief Voortgang Nieuwe koers Passend onderwijs d.d. 25 -01-2010, kenmerk JOZ/185184, bijlage 2

Opzet en werkwijze

Onderdeel van Zorg in Beeld zijn interviews met sleutelfiguren om te achterhalen welke basis-, breedte-, en dieptezorg op school wordt gerealiseerd. Afhankelijk van de schoolontwikkeling kan een koppeling worden gemaakt met het handelingsgericht werken vanuit 1- zorgroute² of de 5 niveaus van zorg³. In onderstaand schema worden de begrippen weergegeven.

	5 niveaus van zorg	1 zorgroute
Basiszorg	Niveau 1: Algemene preventieve zorg in de groep Niveau 2: Extra zorg in de groep	Cyclus Handelingsgericht werken door de leraar Groepsbespreking Groepsplan
	Niveau 3: Speciale zorg in overleg met de interne begeleider leerlingenzorg Niveau 4a: Speciale zorg in het overleg interne begeleiding	Leerlingenbespreking Individueel handelingsplan
Breedtezorg	Niveau 4b: Speciale zorg in het overleg interne begeleiding met externe ondersteuning	Extern handelen: Handelingsgerichte diagnose, consultatie en/of begeleiding
Dieptezorg	Niveau 5: Verwijzing SBO of (V)SO	Verwijzing

Een ander belangrijk onderdeel van Zorg in Beeld is de vragenlijst voor de leraar. Afstemmen op onderwijsbehoeften vraagt om competenties van de leraar. Vanuit de SBL competenties⁴ zijn de volgende vijf aandachtsgebieden voor het handelen van de leraar gebruikt in de vragenlijst:

- pedagogisch handelen, zoals het creëren van een veilig klimaat in de klas;
- didactisch handelen, zoals het variëren in manier van instructie geven;
- organiseren van werk en werkomgeving, zoals het op systematische wijze volgen van de leerlingen;
- intern en extern samenwerken, zoals het leggen van contact met de intern begeleider en ouders;
- reflecteren en ontwikkelen, zoals het vragen van feedback aan collega's.

De casuïstiek in de vragenlijst gaat uit van handelingsgericht werken en onderwijsbehoeften. Handelingsgericht werken omvat cyclisch de fasen⁵:

² Handreiking 1-zorgroute voor leerkrachten en intern begeleiders in het primair onderwijs, WSNS+, Clijsen, 2007

³ Gebaseerd op de zorgniveaus van Hoedemaekers & Theeven, 1994.

⁴ Het ministerie van Onderwijs heeft in samenwerking met De Stichting Samenwerkingsorgaan Beroepskwaliteit Leraren (SBL) in de Wet op de beroepen in het onderwijs (Wet BIO) een aantal competenties vastgelegd.

- **waarnemen**, op systematische wijze wordt het onderwijsproces in de groep geëvalueerd en gevolgd;
- **begrijpen**, het handelen van leerlingen wordt begrepen en geplaatst in ontwikkelingslijnen. Er wordt nagegaan hoe in de groep om te gaan met verschillen in onderwijsbehoefte tussen leerlingen;
- **plannen**, op basis van inzicht in de leerlijnen en gesprek wordt bepaald welke stappen elkaar moeten opvolgen en of een individueel handelingsplan wordt aangeboden;
- **realiseren**, volgens een planning worden specifieke onderwijsactiviteiten uitgevoerd.

Per casus wordt de leraar gevraagd bij stellingen aan te geven in hoeverre hij/zij het met de stelling eens is.

Als voorbeeld een casus pedagogisch handelen met stellingen.

Je wilt leerlingen betrekken bij het leerproces. Mike toont weinig interesse in zijn schoolwerk. Je voert een gesprek met Mike over zijn beleving en plant een vervolgesprek over 3 weken.

	Mee oneens	Beetje mee oneens	Beetje mee eens	Mee eens
Stelling Eigen effectiviteit (ik kan)	☐	☐	☐	☐
1.1 Ik kan goed luisteren naar een leerling.	☐	☐	☐	☐
Stelling Attitude (ik wil/vind belangrijk dat)	☐	☐	☐	☐
1.2 Ik vind het belangrijk dat ik regelmatig gesprekken voer met leerlingen	☐	☐	☐	☐
Stelling Sociale norm (ambitie van de school)	☐	☐	☐	☐
1.3 Mijn school heeft de ambitie om leerlingen te betrekken bij het leerproces.	☐	☐	☐	☐

Train de trainer programma

Het instrument Zorg in Beeld kan door adviseurs KPC Groep op maat worden uitgevoerd op school-, samenwerkingsverband- en regioniveau. Ook bestaat de mogelijkheid dat intern begeleiders, zorgcoördinatoren en betrokkenen bij de zorg een trainingsprogramma volgen om zich het instrument eigen te maken en toe te passen in de schoolpraktijk.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met:

Hanneke Brinkhuis, h.brinkhuis@kpcgroep.nl 06-12312826

Lia van Meegen, l.vanmeegen@kpcgroep.nl 06-53210276

Eveline Miltenburg, e.miltenburg@kpcgroep.nl 06-22487649

Hannelore Veltman, h.veltman@kpcgroep.nl 06-12312749